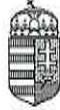

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.006/2016/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Hüttl Tivadar ügyvéd (1136 Budapest, Tátra u. 15/B. I/1.) által képviselt Társaság a Szabadságjogokért (1136 Budapest, Tátra u. 15/B.) felperesnek – a dr. Péro Albin jogtanácsos által képviselt Heves Megyei Rendőr-főkapitányság (3300 Eger, Eszterházy tér 2.) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében az Egri Törvényszék 12.P.20.065/2013/128. számú ítélete ellen az alperes 129., a felperes 130. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a felperes keresetét egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 15 napon belül 50 000 (Ötvenezer) forint összegű együttes első- és másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 96 000 (Kilencvenhatezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület tagjai 2011. március 1. és március 18. napjai között Gyöngyöspata településen – az állításuk szerint a helyi roma lakosság által növekvő számban elkövetett vagyon elleni és erőszakos bűncselekmények jövőbeli megakadályozása céljából – folyamatos járőrözési tevékenységet végeztek, amely során elsődlegesen a roma közösség tagjainak tevékenységeit követték figyelemmel. 2011. március 6-án az egyesület és a Jobbik Magyarországért Mozgalom Párt az alperes által irányított rendőrkapitányság által tudomásul vett fáklyás felvonulást tartott – hivatkozásuk szerint – „a helyi cigány lakosság bűnözésből érő rétege által terrorizált gyöngyöspatai lakosok érdekében”. Ugyancsak a roma lakossághoz kötődőnek állított bűncselekmények visszaszorítására hivatkozva a településen ebben az időszakban nagyobb számban jelentek meg a Véderő és a Betyársereg elnevezésű szervezetek tagjai, akik több alkalommal kerültek konfliktusba roma lakosokkal, 2011. április 26-án tömeges verekedés is történt, amelyek miatt többször rendőri intézkedésekre is sor került.

2011. május 1. és november 30. napja közötti időszakban az alperes által irányított szerv állományába tartozó rendőrök 86 szabálysértési ügyben intézkedtek, amelyekből 61 esetben az eljárás alá vont személy roma származású volt.

A felperes módosított – a jogsértések külön-külön vagy együttes megállapításától függően formálisan vagylagosan előterjesztett – keresetében kérte annak a megállapítását, hogy az alperes megsértette a gyöngyöspatai roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való jogát a 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban azzal, hogy közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel, továbbá igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatásban részesítette őket; a 2011. május 1. és november 30. közötti időszakban azzal, hogy szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg velük szemben, illetve zaklatásban részesítette őket. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértéstől; kötelezését az ítélet rendelkező részének honlapján közzétételével és a Magyar Távirati Irodával való közlésével elégtétel adására. Mindezen felül – a további jogsértések elkerülése céljából, a keresetben részletezett szerint – kérte az alperes kötelezését a jogsértésekhez kapcsolódó stratégia, ellenőrző mechanizmus, eligazítás, képzések és előadások megszervezésére. Előadta, hogy a per tárgyává tett időszakban az alperes nem akadályozta meg és nem szankcionálta szélsőséges csoportok a helyi cigányságban félelmet keltő fellépését; továbbá döntően etnikai hovatartozás alapján választotta ki, hogy kikkel szemben intézkedik és indít szabálysértési eljárást.

Az alperes jogsértés hiányára hivatkozva a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság 128. számú ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2011. március hó 1. napja és 2011. május 1. napja közötti időszakban Gyöngyöspatán tartózkodó, a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, a Véderő és a Betyársereg tagjaival szembeni közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, amivel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat. Megállapította, hogy az alperes a 2011. május 1. napja és 2011. november 30. napja közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, amivel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül saját honlapján tegye közzé az ítélet rendelkező részét, és azt a Magyar Távirati Irodával is közölje. A keresetet ezt meghaladóan elutasította.

Az első fokú ítélet indokolása az Európai Unió Tanácsának a személyek közötti faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK irányelvére, az Alaptörvény XV. Cikkének 2. és 4. bekezdésére, az Alkotmánybíróság 61/1992. számú határozatára, a 2014. március 14. napjáig hatályos Ptk. (a továbbiakban: Ptk.) 75. §-ának (1) bekezdésére és 76. §-ára, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 20. §-ának (1) bekezdése c) pontjára hivatkozva hangsúlyozta, hogy mind a felperes, mind az alperes perbeli legitimációval rendelkezett; a felperes közérdekű keresetet terjeszthetett elő, az alperesnek pedig a vezetési és irányítási alárendeltségébe tartoztak a Gyöngyöspatán intézkedő rendőrök. Hangsúlyozta, hogy az Ebktv. 19. §-ának (1) és (2) bekezdése értelmében a felperesnek valószínűsítenie kellett azt, hogy az alperes a gyöngyöspatai roma közösség tagjait

zaklatásban részesítette, illetve közvetlenül hátrányosan megkülönböztette; míg az alperesnek bizonyítania kellett, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta.

Az első fokú ítélet a keresetben megjelölt egyes időszakokban hivatkozott jogsértéseket külön vizsgálta.

Megállapította, hogy az alperes a 2011. március 1. és 2011. május 1. napja közötti időszakban Gyöngyöspátán tartózkodó, a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, a Véderő és a Betyársereg tagjaival szembeni közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel az Ebktv. 10. §-ának (1) bekezdésében részletezett zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben. Ebben az időszakban az alperest pozitív tartalmú kötelezettség terhelte abból a célból, hogy a nem vitásan megfélemlített roma közösség tagjait megvédje. Kétséget kizáróan bizonyított ugyanis, hogy azt követően, miután a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület tagjai a településen megjelentek, a roma közösség tagjainak emberi méltóságát sértő környezet kialakult. Az alperesi rendvédelmi szerv jogalkalmazó tevékenysége ezért nem merülhetett ki abban, hogy csupán azt vizsgálja, megállapítható-e valamely bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése, hanem ezen túl azt is vizsgálat tárgyává kellett tennie, hogy a nem vitásan megfélemlített gyöngyöspatai roma közösség tagjait alapjogvédelmi kötelezettsége alapján miként tudja megvédeni. Ebben az időszakban három olyan esemény történt, amely tekintetében az alperes mulasztásával jogvédelmi kötelezettségét nem teljesítette, ezáltal zaklatást valósított meg: egyrészt a polgárőrség tagjainak több mint egy héten át tartó járőröző tevékenysége, másrészt a 2011. március 6-i vonulós tüntetés, harmadrészt a 2011. április 26-i összetűzés a helyi roma közösség nagyobb számú csoportja és a községben tartózkodó nem roma személyek között. A járőrözési tevékenységgel kapcsolatban nem fogadta el az alperes azon hivatkozását, hogy nem volt törvényes lehetősége annak a megakadályozására. Bár a személyiségi jogi perben eljáró bíróság nem foglalhatott abban állást, hogy az egyesület tagjainak járőröző tevékenysége kimerítette-e a bűncselekményi vagy szabálysértési tényállások valamelyikét, az alperes azzal, hogy hivatalból meg sem indított büntető vagy szabálysértési eljárásokat, fenntartotta a fokozatosan kialakuló, a helyi roma közösség egyenlő emberi méltóságát sértő környezetet. Alapjogvédelmi kötelezettségéből az következett volna, hogy ezen eljárásokat hivatalból megindítja. Minderre okot adhatott volna, hogy a járőrözés rendszeresített formaruhában történt, amelyből a korábban feloszlott Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesülettel való kapcsolatra lehetett következtetni, továbbá ebben az időszakban a Jobbik gyöngyöspatai szervezete elnökének családi házára egy Magyar Gárda feliratú zászlót helyeztek ki. A 2011. március 6-i vonulós tüntetéssel összefüggésben az elsőfokú bíróság az alperes terhére róta a rendezvény engedélyezésével, a határozatában a kellő tájékoztatás hiányával, a megtartott rendezvény feloszlásával és a résztvevőkkel szemben büntető vagy szabálysértési eljárás kezdeményezésével kapcsolatos mulasztásokat. Ebben a körben kiemelte, hogy a vonulós tüntetésre egy kiélezett, feszült, felfokozott közhangulatban került sor, amikor a roma közösség tagjai úgy érezhették, hogy a tömegdemonstráció nem az egyes konkrét bűncselekmények elkövetőinek az elítélését, hanem az egész roma közösség megbélyegzését célozza. A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (Gytv.) 2. §-ának (3) bekezdése szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, valamint bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem járhat mások jogainak és szabadságának a sérelmeivel. Az alperes alapjogvédelmi kötelezettségéből ezért egyértelműen következett, hogy felismerje, értékelje és mérlegelje, hogy a tüntetés

engedélyezése nem eredményezheti-e a helyi roma közösség tagjai egyenlő emberi méltósághoz való jogainak a sérelmét. Az alperes által irányított rendőri szerv vezetője azonban a bejelentett rendezvény megtartását tudomásul vette annak ellenére, hogy ismerete volt arról, hogy a felvonulás érinti a romák lakta utcákat, amelyek közül az egyik zsákutca, és amennyiben ott valamilyen szintű konfliktus alakulna ki, azt megfelelő rendőri készültség nélkül megakadályozni vagy megszakítani nem volna lehetséges, és amely rendezvényt a községben járőröző Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület tagjai is biztosítottak. Indokolt lett volna továbbá, hogy amennyiben a rendőrség tudomásul veszi a rendezvény megtartását, akkor határozata indokolásában egyértelműen tájékoztassa arról a szervezőt, hogy amennyiben a gyöngyöspatai roma közösség egyenlő emberi méltóságának a sérelmével gyakorolják a résztvevők a gyülekezési jogukat, a rendőrség a rendezvényt fel fogja oszlatni, ilyen határozott tájékoztatás azonban elmaradt. A rendezvény esetleges felosztatásával kapcsolatban értékelni kellett volna azt a körülményt, hogy a tüntetés már teljes sötétségben ért véget, amikor főleg idős, beteg felnőttek, kisgyermekes családok esetlegesen nem gyakorolhatták azt a jogukat, hogy ténylegesen meghallgatják-e a nekik nem tetsző véleményt, vagy esetleg eltávoznak otthonukból. Mindezen túl kétséget kizáróan bizonyítható volt, hogy a rendezvénynek voltak olyan résztvevői, akik egyértelműen megsértették verbális kijelentéseikkel a helyi roma közösség tagjainak emberi méltóságát, hivatalból azonban sem a helyszínen, sem pedig utólag egyetlen résztvevővel szemben sem indult büntető, illetve szabálysértési eljárás. Az alperestől az őt terhelő alapjogvédelmi kötelezettség alapján elvárható lett volna, hogy amennyiben a gyöngyöspatai roma közösség tagjai egyenlő emberi méltóságának a megvédése érdekében nem látott lehetőséget a rendezvény megtartásának a megtiltására, mindent megtegyen annak érdekében, hogy amennyiben a rendezvény résztvevői megsértik a közösség tagjainak emberi méltóságát, valamennyi releváns jogszabályi rendelkezés ismeretében dönthessen arról, indokolt-e kiadni a parancsot a rendezvény felosztatására, amennyiben pedig a rendezvény felosztatása nem indokolt, de a résztvevők valamilyen bűncselekményt vagy szabálysértést elkövetnek, az elkövetéseket észleljék, és hivatalból a szükséges eljárásokat megindítsák. A 2011. április 26. napi összetűzéssel kapcsolatban az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az alperes korábbi – a járőrözéssel és a felvonulással kapcsolatos – közbiztonság-védelmi tevékenysége során elkövetett mulasztásai szerepet játszottak abban, hogy kialakult egy megfélemlítő, ellenséges, megalázó és támadó környezet, amely az időközben eltávozott Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület után megjelent Betyársereg és Véderő tagjai és a helyi roma közösség nagy számú tagjai közötti komoly összetűzésekhez vezetett.

Alaptalannak találta az elsőfokú bíróság a felperes annak a megállapítására irányuló kereseti kérelmét, hogy a 2011. március 1. és május 1. napja közötti időszakban az alperes a romákkal szemben folytatott igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával is zaklatást valósított meg. Az a feltételezés, hogy a rendőrök igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatát ebben az időszakban befolyásolhatta, hogy az eljárás alá vont személyt milyen nemzetiséghez tartozónak vélték, nem értékelhető zaklatásként, mert a rendőrök ezen esetleges magatartásától függetlenül a községben a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben már kialakult az a megfélemlítő, ellenséges, megalázó környezet, amelyet az alperes azzal tartott fenn, hogy alapjogvédelmi kötelezettségét megsértve bizonyos közbiztonság-védelmi intézkedések megtételét elmulasztotta, nem pedig a felperes által kifogásolt igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával.

Nem tartotta alaposnak az elsőfokú bíróság annak a megállapítása iránti keresetet sem, hogy a 2011. május 1. és 2011. november 30. napja közötti időszakban a rendőrök olyan szabálysértési eljárási gyakorlatot folytattak, amellyel a roma közösség tagjait zaklatásban részesítették. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 13. §-ának (1) bekezdéséből következően a rendőröket intézkedési kötelezettség terhelte, amennyiben szabálysértés elkövetését észlelték. Rendőrszakmai kérdés volt az, hogy a per tárgyává tett időszakban a rendőri vezetők konkrét döntése alapján Gyöngyöspata településen hány rendőr teljesített szolgálatot, mennyiben volt indokolt a fokozottabb rendőri jelenlét, a jelenlévő rendőröket azonban az előzőek szerint az intézkedésekre törvényi kötelezettség terhelte, hogy amennyiben szabálysértés elkövetését észlelik, helyszíni bírságot szabjanak ki vagy szabálysértési feljelentést tegyenek. Ezzel együtt a szabálysértési eljárási gyakorlat ebben az időszakban sem befolyásolhatta a roma közösség tagjainak félelemérzetét, a megfélemlítő, támadó környezet az alperes céljától, szándékától függetlenül alakult ki.

Megállapította azonban az elsőfokú bíróság, hogy az alperes a 2011. május 1. és 2011. november 30. napjai közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg, és ezzel megsértette a roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való jogait. Az Ebktv. 4. §-ának d) pontjára, 6. §-ára és 8. §-ának e) pontjára hivatkozva hangsúlyozta, hogy az alperes kimentési bizonyítása eredménytelen volt. A törvényben előírt intézkedési kötelezettség a rendőrt akként is terheli, hogy amennyiben szabálysértés elkövetését észleli, mindenkivel szemben és minden esetben intézkedik. Ebben az időszakban a rendőrök 86 szabálysértési ügyben intézkedtek, és – a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának 2011. április 19-i vizsgálati jelentése és 2011. decemberi utóvizsgálati jelentése alapján – az volt megállapítható, hogy 61 esetben a szabálysértési eljárás alá volt személy roma származású volt. Gyöngyöspata község 2800 lakosából 450 tartozott a roma nemzetiséghez, a számarányokból következően a szabálysértési eljárási gyakorlat kirívóan jelentős aránybeli eltérésre utalt. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján a perben kihallgatott Kiss Tibor és Szőke Sándor érdektelen tanúk vallomása alapján az volt megállapítható, hogy számos esetben nem roma származású helyi lakosok is elkövettek szabálysértést – járda helyett úttesten közlekedést –, azonban, bár a rendőrök a szabálysértés elkövetését észlelték, törvényen alapuló intézkedési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Mindezekből következően a szabálysértési eljárás alá vont roma nemzetiséghez tartozó személyek felülreprezentáltsága nem volt visszavezethető kizárólag arra a körülményre, hogy ebben az időszakban a lakossági számbeli arányukhoz képest nagyobb arányban követtek volna el szabálysértést, hanem arra is visszavezethető volt, hogy a rendőrök nem minden esetben intézkedtek részrehajlás nélkül, bizonyítottan több alkalommal nem intézkedtek más csoport tagjaival szemben annak ellenére, hogy a szabálysértések elkövetését bizonyítottan észlelték.

Összességében azokban az esetekben, amikor az elsőfokú bíróság bizonyítottan találta, hogy az alperes megsértette a helyi roma közösség tagjainak személyiségi jogait, a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében az ítéletben megállapította a jogsértést, ezt meghaladóan a megállapítás iránti kereseteket elutasította.

Figyelemmel arra, hogy a perbeli események nemcsak országos, hanem nemzetközi sajtónyilvánosságot is kaptak, alaposnak találta az első fokú ítélet a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint az alperesnek elégtétel adására kötelezését azzal, hogy a

honlapon közzététel és a Magyar Távirati Irodával való közlés az elégtételadás szükséges, egyben elégséges módja.

Nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság a további jogsértésektől eltiltásra irányuló kereseti kérelmeket azzal az indokkal, hogy a felperes nem valószínűsítette, hogy alappal kellene tartani a személyiségi jogsértés ismételt bekövetkeztétől. A jövőbeni jogsértés valószínűsítésének a hiánya miatt, valamint azért, mert a perben meghozott ítélet reparációként értékelhető, a sérelmes helyzet megszüntetésére irányuló kérelmek sem alaposak, nem volt indokolt az alperes kötelezése a jogsértésekhez kapcsolódó stratégia, ellenőrző mechanizmus, eligazítás, képzések és előadások megszervezésére.

A Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján rendelkezett úgy az elsőfokú bíróság, hogy a peres felek maguk viselik az eljárással felmerült költségeiket, míg a felperes és az alperes teljes személyes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a feljegyzett kereseti illetéket az állam viseli.

Az első fokú ítélettel szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztettek elő.

A felperes a fellebbezésében kérte az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, a módosított keresetének teljes mértékben való helyt adást, az alperes első- és másodfokú perköltségében marasztalását. Előadta, hogy a megállapított jogsértéseken túl az alperes mind a 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával, mind a 2011. május 1. és november 30. közötti időszakban szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatásban részesítette a gyöngyöspatai roma közösséget. Ebben a részben az első fokú ítélet nem vette kellően számba a felperes által szolgáltatott bizonyítékokat – így Baranyi Tamásné, Baranyi Györgyné, ifjabb Farkas János, Setét Jenő tanúvallomásait, a csatolt ombudsmani jelentést –, amelyek azt támasztották alá, hogy a rendőrség mindkét időszakban aktív fellépéssel zaklatta a helyi romákat. Intézkedéseivel olyan emberi méltóságot sértő magatartást fejtett ki, amely hatásában alkalmas volt a romákkal szemben megfélemlítő, megalázó, ellenséges környezet kialakítására. A helyi romákat lakóhelyük környékén mindenféle jogszerű indok nélkül rendszeresen igazoltatta abban az időszakban, amikor szélsőséges csoportok szállták meg a területet, és fejtettek ki a romákra nézve megalázó, rendfenntartásnak álcázott tevékenységet, így a rendőri intézkedési gyakorlatot kifejezetten megalázónak érzékelték. Az első időszakban az igazoltatási, mindkét időszakban a szabálysértési gyakorlat visszaélészerű volt, a rendőri jelenlét és fellépések demonstratívák, zaklató jellegűek voltak, és sértették a roma közösség tagjai egyenlő bánásmódhoz való jogait. Alaptalanul utasította el az elsőfokú bíróság a jogsértéstől eltiltásra irányuló keresetet azért, mert a felperes nem valószínűsítette, hogy az ismételt jogsértésektől alappal kellene tartani. Téves volt az az ítéleti következtetés, hogy az Ebktv. speciális bizonyítási szabályai csak a jogsértés megállapítását célzó objektív szankciók vonatkozásában érvényesülnek. A valószínűsítés a további szankciók esetében is elégséges. A jogsértéstől eltiltás anyagi jogon igényelhető szankció, figyelemmel arra is, hogy lehetetlen a jövőbeni feltételes események bizonyítása. A felperes kellően valószínűsítette, hogy az alperesnek a közbiztonság-védelmi tevékenysége során elkövetett mulasztásai bekövetkeztétől egy esetleges hasonló cigányellenes, szélsőséges akciósorozat esetében alappal tartani lehet, amelyet alátámaszt, hogy az alperes a per folyamán mindvégig tagadta a mulasztásokat. Mindezen túl anonimizált szabálysértési határozatok és újságcikkek csatolásával

igazolta, hogy a közelmúltban a helyi romák ismét érzékelték visszaélészerű bírságolási gyakorlatot. Mindezekből következően a további jogsértéstől eltiltásnak helye lett volna. Indokolatlanul utasította el az elsőfokú bíróság a jogsértésekhez kapcsolódó stratégia, ellenőrző mechanizmus, eligazítás, képzések és előadások vonatkozásában érvényesített kereseti kérelmeket, mivel csak az eltiltást konkrét tartalommal megtöltő, kötelezést tartalmazó szankciók lehetnek azok, amelyek hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek – figyelemmel a 2000/43/EK irányelv 15. Cikkében foglaltakra. Mindebből következően csak a kérelmeknek megfelelő kötelezéssel lenne biztosítható, hogy az alperes ténylegesen a jövőben ne kövessen el a perbelihez hasonló mulasztásokat a rasszista csoportok által fenyegetett roma lakosság védelmében. Hivatkozott a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.33.048/2015/17. számú jogerős ítéletére, amely alaposnak találta az Egyenlő Bánásmód Hatóság intézkedési terv elkészítésének előírására kötelezését hasonló jogsértés esetén. Kérte továbbá az ítélet indokolásának megváltoztatását annyiban, hogy az első fokú ítéleti állásponttal szemben a rendőrnek a perbeli időszakban hatályos, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs.tv.) 22. §-a és 23. §-ának (1) bekezdése értelmében kötelezettsége volt eljárása során az egyedi ügy körülményeit mérlegelni. Ennek a kötelezettségének az alperes nem tett eleget, és bár törvényi definíció kifejezett hiányában a jogirodalom szerint a szabálysértés fogalmi eleme volt a törvény hatálya alatt is a társadalomra veszélyesség, ezzel szemben a társadalomra igen csekély fokban veszélyes szabálysértések miatt rendszeresen bírságolta a mélyszegénységben élő roma lakosokat, több esetben nem véve figyelembe a szabálysértés elkövetését igazoló objektív külső körülményeket.

Az alperes a fellebbezésében kérte az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, a felperesnek első- és másodfokú perköltségében marasztalását. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság egyoldalúan a felperes által képviselt nézőpontból vizsgálta az egyenlő bánásmódot és az emberi méltóságot érintően a rendőrséget terhelő alapjogvédelmi kötelezettséget. A rendőrségnek azonban a közrend- és közbiztonság-védelmi alapfeladata az alapjogok minden irányú védelmét is jelenti. A roma kisebbségi lakosság és a szélsőséges csoportok vonatkozásában ez azt jelentette, hogy a rendőrségnek tartózkodnia kellett az utóbbi csoportok tagjaival szembeni jogsértésektől is. Mindezen túl a rendőrség pozitív jogvédelmi kötelezettségének csak akkor tud eleget tenni, ha adottak az intézkedési lehetőségeit meghatározó jogi keretek. A megfelelő jogi szabályozás hiánya a terhére nem róható. Intézkedéseire hivatkozási alapot csak a nemzeti jogszabályok adhatnak, még akkor is, ha a jogvédelem lehetőségeit szélesebb összefüggéseiben méri fel. Kétségtelen, hogy a Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület a településen történő megjelenése a roma lakosság körében félelmet, feszültséget váltott ki, különösen a felosztatott Magyar Gárdával való hasonlóság, illetve tagok azonossága okán, az egyesület és a felosztatott gárda tevékenysége közötti határvonalat azonban az alperes intézkedéseket irányító vezetői állománya felismerte és megfelelően kezelte. Kiemelte, hogy helytelenül róta az alperes terhére az elsőfokú bíróság a járőrözéssel kapcsolatban a büntető és szabálysértési eljárások hivatalbóli megindításának elmaradását. A jogalkalmazó szerv a lakosság kisebbségi részének megnyugtatóra nem indíthat hivatalból eljárásokat, ahhoz legalább az elkövetés gyanúja szükséges. Az alperes kizárólag abban az esetben kezdeményezett eljárásokat, amikor azok jogszabályi előfeltételei aggálytalanul megvalósultak. A járőrözés a perbeli időszakban irányadó nemzeti jogi szabályok alapján nem volt a rendőri intézkedési kötelezettséget kiváltó, jogszabályba ütköző magatartás. A közösségi jog pedig az eljárások megindítására lehetőséget nem biztosított. A polgárőrségről szóló 2006. évi

LIII. törvény 2. §-ának (4) és (5) bekezdéséből az következett, hogy csak egy lehetőség volt a polgárőrség és a rendőrség között – az előbbi kezdeményezése alapján – együttműködési megállapodás megkötése egyes közfeladatok ellátásában közreműködéséhez, ilyen irányú kötelezettséget csak a később, 2011. május 21-én hatályba lépett, a 2011. évi L. törvény 2. §-ának módosítása teremtette meg. A Magyar Gárda egyenruhájához egy külső laikus személy számára hasonló egyenruha viselése, ha az a gárda azonossági jegyeit kifejezetten nem hordozta, nem valósította meg a Szabs.tv. 152/B. §-a (1) és (2) bekezdéseiben szabályozott felosztott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel szabálysértését, ebből az okból sem volt intézkedési jogosultsága a rendőrségnek. A járőrözési tevékenységtől elkülönülten egy magánlakásra a Magyar Gárda zászlajának kitűzése pedig nem alapozhatta meg a járőröző általi szabálysértés elkövetésének alapos gyanúját. A 2011. március 6-i felvonulással kapcsolatban nem álltak fenn a Gytv. 8. §-ában foglalt tiltó okok, a rendezvény megtartásának akadálya nem volt. A határozatban történt tájékoztatás megfelelő volt, a mások jogainak sérelmére és annak szankcionálására tett határozati utalás magában foglalta az egyenlő emberi méltósághoz fűződő jogokat is, a nyilvános jogszabály valamennyi rendelkezésére pedig a figyelmet nem kell felhívni. A felvonulás kockázatát az alperes munkatársai felmérték, ezt igazolja az elkészített intézkedési terv, nem álltak fenn a rendezvény felosztásának feltételei sem, eseti szórványos kiabálásoktól eltekintve a résztvevők békésen vonultak, nem voltak agresszívek, nem merült fel erőszakos magatartás elkövetésének potenciális veszélye, a felvonuláson elkövetett jogsértés tárgyában feljelentésekre, bejelentésekre sem került sor. A kisebbségi lakosság egyetlen tagja sem volt arra kényszerítve, hogy megfélemlítve, kényszerűségből végighallgassa a rendezvény szónokait, a szónoklatok tartalmukban nem is voltak uszító, elrettentő célúak. A tömegben nem beazonosítható kiabálások pedig nem valósítottak meg eljárás kezdeményezésére okot adó tényállást. A 2011. április 26-i konfliktussal kapcsolatban pedig arra hívta fel a figyelmet, hogy a rendőrség nem tehető felelőssé egy olyan összetűzés kialakulásáért, amelyet megelőzően minden tőle elvárható törvényes intézkedést megtett annak érdekében, hogy a település közbiztonságát, a többségi és a kisebbségi lakosság alapvető jogait garantálja. Az összetűzésre a korábban meglévő feszültség lenyugvását követően, magánlakásban összejövetelel szervező személyek provokatív viselkedése miatt került sor, amelyre az alperes munkatársai előzetesen ráhatással nem lehettek. Vitatta, hogy a 2011. május 1. és november 30. közötti időszakban szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmazott volna a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben. Az önkényesen, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok országgyűlési biztosának jelentései alapján megállapított arányokból és a tényleges lakossági arányokból önmagában nem vezethető le a megkülönböztetés, a társadalom egyes csoportjainak erősebb jogkövetési törekvése eltérő szocializációjuk alapján is megállapítható lehet. Az elsőfokú bíróság helytelenül mérlegelte a bizonyítékokat Baranyi Györgyné, Kiss Tibor és Szőke Sándor tanúk vallomására alapozva. Baranyi Györgyné – akit és akinek fiát előadása szerint szabálysértés miatt a rendőrök ugyancsak bírságoltak - és Szőke Sándor tanúvallomásaikban a jogszabály szerinti maximális mértéket lényegesen meghaladó bírság összegekről számoltak be, amelyek megkérdőjelezzik az általuk elmondottak hitelességét. Kiss Tibor a perbeli időszakban a felperes munkavállalója volt, és csak közvetett, részleteket nem tartalmazó észleléséről tudott beszámolni. Az elsőfokú bíróság csak valamennyi ismertté vált szabálysértés egyedi elemzése és értékelése alapján tehetett volna a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó megállapítást akkor, ha igazolható lett volna, miszerint valamennyi vizsgált szabálysértés esetében vagy döntő többségében a rendőrség tagjai részrehajlóak lettek

volna. Arra sincs adat, hogy adott esetben a rendőrök figyelmeztetéssel vagy a Készenléti Rendőrség helyszíni bírságolásaival ne jártak volna el a roma közösség tagjain kívüli személyekkel szemben hasonló jogsértések észlelése esetén.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az alperesi fellebbezéssel érintett részben az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. Rámutatott arra, hogy videofelvétellel és újságcikkkel bizonyította, hogy a 2011. március 6-i rendezvényen nem csupán szórványosan, elvétve fordultak elő kiabálások, hanem szélsőséges, fenyegető, félelemkeltő skandálások, kiabálások történtek. Az elsőfokú bíróság a szabálysértési eljárások adatait az alperes által szolgáltatott iratok alapján határozta meg, és abból helytállóan következtetett a hátrányos megkülönböztetésre. Az alperes lényegében a bíróság szabad mérlegelését vitatta, azonban a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapított tényállás összhangban állt a periratokkal, okszerű és helyes következtetéseken nyugodott, a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket az ítélet részletesen indokolta, így nem sérültek a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében írt, a mérlegeléssel kapcsolatos követelmények. A hátrányos megkülönböztetést a kisebbségi ombudsman utóvizsgálati jelentése is alátámasztotta, amely rögzítette, hogy miközben kerti hulladékok égetéséért roma lakost 30 000 Ft-os bírsággal sújtottak, a közelben lévő rendőrautóból észlelhető, nem roma család házában kertjében történt égetésből származó sűrű füst észlelése ellenére sem történt rendőri intézkedés; továbbá a csatolt videofelvétel, amely szerint úttesten közlekedő nem roma idősebb nők a járda állapotára panaszkodnak, amelyből következtetni lehet arra, hogy rendszeres szokásuk az úttesten közlekedés. Annak a feltételezése pedig, hogy esetleg más módon is történhetett fellépés a szabálysértést elkövetőkkel szemben, tekintettel arra, hogy a hiányok az alperes érdekkörében jelentkeztek, a kimentésre elégséges nem lehet. A bizonyítékok felülmérlegelésének a jogszabályi feltételei nem álltak fenn.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében a felperesi fellebbezéssel érintett részben az első fokú ítélet helyes indokai alapján helybenhagyását kérte.

Az ítéltábla a felperes fellebbezését nem találta alaposnak, míg az alperes fellebbezését alaposnak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a kérelem és ellenkérelem keretei között a tényállást a bizonyítékoknak a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel és az érdemi döntésével azonban az ítéltábla nem értett egyet.

A felperes két esetkörben állította, hogy az alperes megsértette a helyi roma közösség egyenlő bánásmódhoz való jogát: egyrészt azzal, hogy elmulasztotta egyes szervezetek megfélemlítést, riadalmat keltő tevékenysége elleni, közbiztonsági kötelezettségéből eredő fellépést, másrészt igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatában a hátrányukra indokolatlan megkülönböztetést alkalmazott.

Az Ebktv. 8. §-ának b) pontja értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt faji hovatartozása miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne; a 9. §-a értelmében közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az

egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne. Az Ebktv. 10. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

Helytállóan alkalmazta az elsőfokú bíróság az Ebktv. 19. §-a (1) és (2) bekezdésében foglalt bizonyítási terhet akként, hogy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult felperesnek csupán valószínűsítenie kellett, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte, vagy annak közvetlen veszélye fenyeget, míg az alperest annak a bizonyítása terhelte, hogy a felperes által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

Az Európai Bíróságnak a hátrányos megkülönböztetést érintő ítéleteiből kialakult, korábban a munkaügyi ítélezésben is megjelenő, a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános szabálytól eltérő bizonyítási teherből az következik, hogy önmagában ugyan a hátrányos megkülönböztetésre történő hivatkozás nem elégséges, a bizonyosságnál kisebb fokban azonban elegendő a hátrány bekövetkezésének vagy közvetlen veszéllyel fenyegetettségnek a valószínűsítése, amely alapjául szolgáló tények – Gyöngyöspata településen a polgárőr egyesület és egyéb csoportok megjelenése folytán a roma lakosságban félelemérzet keltése – nem volt vitatott, tehát egyértelműen az alperesre hárult a kimentési bizonyítás. Ennek keretében az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, vagy azt nem volt köteles megtartani, a védett tulajdonság semmilyen módon nem játszott közre az esetleges hátrány okozásában.

Nem volt vitatott, hogy a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, majd a Véderő és a Betyársereg Gyöngyöspata településen megjelenése az ott élő roma lakosság körében félelmet váltott ki.

Az alperes ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a hatályos jogszabályi lehetőségek keretei között az így kialakult helyzet kezelésére minden tőle elvárhatót megtett, és ennek okán az egyenlő bánásmódhoz való jog sérelme nem valósulhatott meg.

Az alperest terhelő, a fentiekben bemutatott bizonyítási kötelezettség tekintetében azonban a következő három sajátosságra kellett figyelemmel lenni:

Egyrészt azt a helyzetet, amely következtében a településen élő roma lakosokban félelem alakult ki, nem az alperes tevékenysége idézte elő, hanem erre egyes, bíróság által bejegyzett, törvényesen működő szervezetek magatartásai következtében került sor, ezzel kapcsolatban az alperes felelőssége annyiban vethető fel, hogy megfelelően felismerte-e a konfliktushelyzetet, terhelte-e annak kezelése vonatkozásában kötelezettség, a feladatkörébe tartozó jogosítványokat ennek érdekében megfelelően használta-e.

Másrészt az alperes közhatalmi, az állam által ráruházott közfeladatokat ellátó szervezet, amelynek a tevékenysége közjogi szabályok által meghatározott, a közhatalom gyakorlása során a hatályos jogszabályi rendelkezések által biztosított eszközöket veheti igénybe.

Harmadrészt a helyi roma lakosság az előzőekben felhívott védelme alapvető jogosultságok – egyesülési jog, gyülekezési jog – gyakorlásával kapcsolatban merült fel, amelyeket a közhatalmi szervek csak meghatározott célból, törvényes eszközökkel, a szükséges és arányos mértékben korlátozhatnak.

Osztotta az ítéletábla az alperesi fellebbezés arra irányuló álláspontját, hogy a félelmet elsődlegesen a korábban felosztatott Magyar Gárda tevékenységével, tagjaival való azonosság vélekedése okozta.

A per tárgyává tett időszakban a hatályos jogszabályi rendelkezések a bejegyzett polgárőr egyesület a rendőrséggel nem összhangban végzett, a védett csoportban riadalmat keltő, közrendvédelmi célúnak hivatkozott tevékenysége vonatkozásában kifejezett tilalmat nem határoztak meg; a jogalkotó ezt követően, elsődlegesen a településen történt események hatására vezetett be közjogi korlátozásokat.

A korábban a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) 174/B. §-a (1) bekezdésének a 2011. május 7. napja előtt hatályos tényállása szerint a közösség tagja elleni erőszak bűncselekményt az követte el, aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmazott, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerített, hogy valamit tegyen, ne tegyen, eltűnjön. A 2011. évi XL. törvény 1. §-a iktatta be az (1a) bekezdést, mely szerint ezt a bűncselekményt követi el, aki mással szemben valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy riadalmat keltsen. A módosító törvény általános indokolása szerint az állam kizárólagos joga és lehetősége a rend helyreállítása, a jogállam nem engedheti meg magának, hogy a közbiztonság fenntartására vonatkozó állami monopóliumot civil szerveződések erre vonatkozó törvényi felhatalmazás hiányában mindenféle állami kontroll nélkül, a hivatalosság látszatát keltve szervezzék; elszaporodtak azok a magatartások, amelyek ugyan nem érik el a közösség tagjai elleni erőszak tényállásában jelenleg szankcionált erőszak mértékét, azonban az egyes nemzeti, etnikai, faji, vallási csoportok tagjaiban jogos félelmet, riadalmat keltenek, ezzel etnikai feszültséget szítva; e jelenségekkel szembeni határozott fellépés érdekében szükséges a Büntető Törvénykönyv módosítása. Az indokolás lényegében visszautal a perbeli eseményekre, és azt támasztja alá, hogy megelőzően a jogalkotó nem szankcionálta büntetőjogi eszközökkel a hivatalosság látszatát keltő közbiztonsági, kirívóan közösségellenes magatartást tanúsító, ezáltal a közösség tagjaiban riadalom keltésére alkalmas tevékenységeket. A bűncselekmény törvényi tényállásának a hiányában büntetőeljárás kezdeményezésére ezért jogszabályi alap nem volt.

2012. február 1. napján lépett hatályba a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló, a korábbi 2006. évi LII. törvényt felváltó 2011. évi CLXV. törvény, amely – az előző törvényi rendelkezésekkel szemben – 4. §-ának (1) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezett, hogy a polgárőr egyesület a törvény 3. §-ának (1) bekezdésében meghatározott alapfeladatokat – a helyi közrend és közbiztonság

védelme, a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálat, figyelőszolgálat, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenység – akkor kezdheti meg, valamint végezheti, ha a működési területén illetékes megyei rendőr-főkapitánysággal írásbeli együttműködési megállapodást kötött. A 4. §-ának (3) bekezdése – ugyancsak a korábbi törvényi rendelkezésekkel szemben – azt írta elő, hogy a polgárőr egyesület működési területe annak a településnek, fővárosi kerületnek, valamint az azokkal közvetlenül határos településnek a földrajzi területe, amelyet a polgári egyesület székhelyeként megjelölt.

A fenti jogszabályi változások ugyancsak egyértelműen a perbeli eseményekre történő jogalkotói válaszként értelmezhetők. A törvényjavaslat általános indokolása kiemelte, hogy olyan új, polgárőrségként bejegyzett szerveződések jelentek meg Magyarországon, amelyek ugyan a közbiztonság romlásának megakadályozását és megelőzését tűzték célul, a működésük ugyanakkor e célokkal ellentétes hatást váltott ki, hiszen a biztonság növelése helyett eskalálták a társadalmi feszültségek következményeit; mivel a polgárőr szervezetek az egyesülési jogról szóló törvény hatálya alatt tevékenykedve szabadon alakíthatók, az ezzel kapcsolatos visszaélések megelőzése a hatályos szabályozás mellett nem biztosított maradéktalanul, és ezért volt szükség a rendőrséggel kötelező együttműködés, valamint a székhelytől eltérő helyen végzett tevékenység tilalmának a bevezetésére. Az előző jogszabályi változtatásokat megelőzően, így a perbeli időszakban a polgárőr egyesületek a rendőrséggel kötött együttműködés nélküli székhelyüktől távoli közrend- és közbiztonság-védelmi tevékenysége nem volt jogszabályba ütköző, ebből az alapból sem volt lehetőség a velük szembeni fellépésre.

Mindezekből következően nem róható az alperes terhére a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület tevékenységével kapcsolatban büntetőeljárás kezdeményezésének elmaradása, mivel a településen végzett járőrözési tevékenység a hatályos jogszabályi rendelkezésekbe nem ütközött, bűncselekmény törvényi tényállását nem valósította meg, és nem került szembe a polgárőrség tevékenységét meghatározó közjogi előírásokkal sem.

A perbeli időszakban hatályos, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Szabs.tv.) 152/B. §-a a felosztatott társadalmi szervezet tevékenységében való részvétel – elzárással is szankcionálható – szabálysértés tényállását úgy határozta meg, mely szerint az követi el, aki a bíróság által társadalmi szervezet felosztatásáról hozott döntésében jogellenesnek nyilvánított tevékenységet végez, vagy aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet működésében a felosztatás után részt vesz, vagy aki nyilvános rendezvényen a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruháját vagy formaruháját viseli, továbbá aki nyilvános rendezvényen olyan egyenruhát vagy formaruhát visel, amelyről – annak jellegzetes tulajdonságai miatt – a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet egyenruhája, formaruhája ismerhető fel. A törvényi rendelkezés a felosztatott társadalmi szervezet egyenruhájával, formaruhájával összetéveszthetőség alapján lehetőséget biztosított a szabálysértési felelősség megállapítására. Az összetéveszthetőség nyilvánvalóan az adott ügy körülményeinek mérlegelésével határozható meg. A perben rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztják alá – az alperes által helyesen hivatkozottak szerint a Magyar Gárda azonossági jegyeit kifejezetten nem hordozó viselet miatt – az összetéveszthetőség tényállási elemét, ezért a szabálysértés gyanúja nem volt megállapítható.

A Szabstv. a perbeli időszakban hatályos 82. §-ának (1) bekezdése értelmében a szabálysértési eljárás feljelentés, illetőleg a szabálysértési hatóság részéről eljáró személy észlelése vagy tudomása alapján indulhat meg.

A szabálysértési eljárás feladata annak a megállapítása, hogy az eljárás alá vont személy elkövette-e azt a szabálysértést, amely gyanúja miatt vele szemben az eljárást megindították, amennyiben igen, vele szemben milyen szankció alkalmazása indokolt, a szabálysértési felelősségről döntés a fenti tényállás megvalósítása mellett a bíróságra tartozott. Helytállóan hivatkozott arra az alperes, hogy az eljárás megindításához pusztán feltételezés, különösen a lakosság megnyugtatója nem elégséges, hanem a szabálysértési eljárás megindítására is a jogszabályi rendelkezések alapján, azt nem visszaélészerűen gyakorolva kerülhet sor, amelynek feltétele a gyanú fennállása. Az összetéveszthetőség tényállási elemének a hiányában nem tehető felelőssé az alperes azért, mert gyanú fennállása nélkül nem határozott a szabálysértési eljárás megindításáról.

Annak az elfogadása mellett, mely szerint a járőrözést végző személyek viselete összetéveszthető volt felosztatott szervezet tagjainak ruházatával, a szabálysértési eljárás megindításának elmaradása sem alapozhatja meg az alperes felelősségét. A bírói gyakorlat egységes abban, hogy a hatósági – így szabálysértési – eljárás során tett jogcselekmények – amennyiben törvényesek – nem alapozhatják meg a személyhez fűződő jogok sérelmét, mivel az állam működése és a társadalom védelme érdekében az irányadó jogszabályok maguk határozzák meg az emberhez fűződő jogok korlátozásának törvényes lehetőségét. Arra csak az ad alapot, ha a hatósági eljárás kezdeményezésére, valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatokra bizonyítottan a rendeltetészerű joggyakorlás körén kívül eső, visszaélészerű joggyakorlás keretében került sor, illetve ha az az adott eljárás tárgyára nem tartozó és személyiségi jogi sérelmet megvalósító többlet elemeket tartalmaz (BDT2007.1664, BDT2008.1776., EBH2002.624.). Az elsődlegesen a hatósági eljárás kezdeményezése miatti sérelmek kompenzálásával kapcsolatban kialakult gyakorlat lényeges megállapításai az eljárás kezdeményezésének elmaradására is alkalmazhatók, mert a jogalkalmazó mérlegelő tevékenységébe tartozó döntések önmagukban nem jogellenesek, a személyiségi jog sérelmére – többlet tényállás hiányában – nem alkalmasak.

Az alperes többlet intézkedési kötelezettségeit osztotta a Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület felosztatása tárgyában folyamatban lévő perben az először meghozott elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.518/2012/7. számú végzésének indokolása, amely kifejtette, hogy az egyenruha viselése, a különböző jelek, szimbólumok használata, az alakzatban vonulás, vezényszóra történő nyilvános menetelés és éneklés a gyülekezési szabadságból fakadó jogszerű tevékenység, így önmagában mások jogait, szabadságát nem sérti akkor sem, ha az egyes szemlélődőkből ellenérzést vált ki.

A 2011. március 6. napi felvonulás tudomásul vételével és a határozat tartalmával kapcsolatban sem állapítható meg az alperes mulasztása.

A Gytv. a perbeli időszakban hatályos 2. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a gyülekezési jog gyakorlása keretében békés összejövetelek, felvonulások és tüntetések tarthatók, amelyeken a résztvevők a véleményüket szabadon kinyilváníthatják; a (3) bekezdés szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy

bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. A 8. §-ának (1) bekezdése szerint ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a bejelentésnek a hatósághoz való beérkezésétől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen vagy időben való megtartását megtilthatja.

A perben beszerzett bizonyítékok szerint nem állt fenn olyan körülmény, amely alapján az alperes az előző törvényi rendelkezésekre hivatkozva a rendezvény megtartását megtilthatta volna, hiszen nem merült fel olyan adat, hogy annak résztvevői bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást valósítanak meg, a rendezvény megtartása mások jogait és szabadságát sértene, a rendezvény a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy a közlekedés más útvonalon nem lenne biztosítható. A határozat indokolása pedig tartalmazta a gyülekezési jog gyakorlására vonatkozó kellő tájékoztatást, a határozat tartalmának egyéb jogszabályi előírásai hiányában további tájékoztatást adni nem kellett, és a perbeli eset körülményei alapján nem is volt elvárható.

A Gytv. 12. §-ának (1) bekezdése szerint ha a rendezvény résztvevőinek magatartása a rendezvény törvényességét veszélyezteti, s a rend másként nem állítható helyre, a szervező köteles a rendezvényt felosztatni. A 14. §-ának (1) bekezdése alapján ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2. §-ának (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja.

A fáklyás felvonulás felosztatásának meghatározott törvényi feltételei nem álltak fenn, a rendezvényen történt bekiabálások önmagukban közvetlen veszélyeztető magatartásra nem utaltak, a törvényességet nem veszélyeztették, a rendezvényeken rendőrségi munkatársak jelen voltak, és rendőri intézkedések történtek; a felosztatás elmaradásáért az alperes ugyancsak nem tehető felelőssé.

Az elsőfokú bíróság az egyenlő bánásmód megsértését a 2011. április 26-i tömeges verekedés kialakulásában is megállapította azért, mert a megelőző közbiztonságvédelmi mulasztások közrehatottak a megfélemlítő, támadó környezet kialakulásában. Ezzel szemben az ítéltábla úgy találta, hogy az alperes a jogszabályi rendelkezések által biztosított intézkedéseket megtette, a konkrét összetűzés elhárítására ráhatása nem volt, ebből az okból sem sértette meg a helyi roma közösség személyiségi jogait.

Az alperes intézkedési kötelezettségeinek megfelelését alátámasztja – a periratok szerint – az is, hogy a településen a per tárgyává tett időszakban a jogvédő szervezetek jelen lévő képviselői sem kezdeményeztek konkrét jogsértésekre hivatkozva büntető vagy szabálysértési eljárásokat.

A szabálysértési és igazoltatási gyakorlattal kapcsolatban az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a rendelkezésre álló adatok kézenfekvően valószínűsítik, hogy a megjelölt jogsérelmet szenvedő csoportot hátrány érte.

Az ítéltábla ezzel az alapvetéssel nem értett egyet.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. A 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával; a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A 29. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését a felperes abban állította, hogy az alperes munkatársai a per tárgyává tett időszakban az indokoltnál nagyobb mértékben szankcionálták a roma közösség tagjai által elkövetett szabálysértéseket, mint más személyek hasonló magatartásait. Ennek alátámasztára arra hivatkozott, hogy a beszerzett adatok szerint a lakossági arányszámokhoz képest az eljárás alá vont roma személyek számaránya lényegesen magasabb, továbbá rámutatott egyes személyek olyan nyilatkozataira, amelyekben arról számoltak be, hogy észlelték nem roma lakosokkal szemben szabálysértést megvalósító magatartás szankcionálásának elmaradását.

A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának 2011. decemberi jelentése maga is azt tartalmazza, hogy a rendőrség által lefolytatott szabálysértési ügyekben átfogó tájékozódásra nem volt lehetőség, hanem csak azokat az iratokat tekintették át, amelyekben az önként meg nem fizetett bírság végrehajtására – amely nem azonos valamennyi szankcionált szabálysértéssel – a jegyzőt kérték fel, és a viszonylag szűk minta alapján maga is további vizsgálatot tart szükségesnek.

A valószínűsítés megállapításához lényegesen részletesebb, objektív adatokon alapuló, a települést érintő rendőrségi hatáskörbe tartozó teljes szabálysértési eljárási iratanyagok vizsgálatára, továbbá – a nem szankcionált jogsértések tekintetében – részletes megfigyelésre, az állított elkövetés körülményeinek tárgyilagos adataira lett volna szükség, ennek hiányában valószínűsíteni kellett volna olyan, akár a rendőri vezetés részéről kezdeményezett, akár az intézkedő rendőrökben önkéntesen kialakult szándékot, amely az igazoltatási és szabálysértési gyakorlatban a roma és nem roma személyek közötti megkülönböztetést alátámasztja. A rendelkezésre álló adatok azonban az objektivitás követelményeinek nem feleltek meg, a teljes lakosság magatartásának, az egyes magatartások a szabálysértési eljárásban értékelendő körülményeinek hiányában csak az általánosság szintjén mozogtak, és ezért nem érték el a csoportot ért hátrány valószínűsítésének feltételét.

Ugyancsak hiányoznak az objektív, megfigyelésen alapuló, a teljes időszakban az igazoltatott és az indokolatlanul nem igazoltatott személyek magatartásának vizsgálatát lehetővé tevő adatok arra nézve is, hogy az alperes akár csak valószínűsíthetően olyan célzatú vagy hatású igazoltatási gyakorlatot folytatott volna, amely következtében

megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet alakulhatott ki.

A felperesi képviselő a Pf.4. sorszám alatti jegyzőkönyvben úgy nyilatkozott, hogy az alperes által közölt adatokat elfogadja, azzal szemben bizonyítási indítványa nincs. Ebből következően, figyelemmel a fentebb kifejtettekre, eltérő következtetés nem volt levonható.

Mindezek alapján az ítéltábla az első fokú ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fentiek szerint megváltoztatta, és a keresetet egészében elutasította.

Az alperesi fellebbezés eredményre vezetett, ezáltal az alperes mind az első-, mind a másodfokú eljárásban pernyertes lett, ezért az ítéltábla a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az alperes javára, az ügy bonyolultságára és az indokolt jogi képviselési tevékenységre tekintettel a Pp. 67. §-ának (2) bekezdése alapján alkalmazandó 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése szerinti mértékű együttes első- és másodfokú jogtanácsosi munkadíj mint perköltség megfizetésére; a peres felek személyes illetékmentessége folytán pedig a fellebbezési illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén maradt.

A perköltség vonatkozásában a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapult.

D e b r e c e n, 2016. április 13.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró, Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
Pribula László
tiszttviselő